

सप्तावरे महाघोरे निरये कालमाह्वये । खेदं मूत्रं पुरीषञ्च तस्मिन्मूढः समश्रुते ।
 अर्पे गोमिथुनं शुल्कं केचिदाज्जम्भैव तत् । अल्यो वा बज्ज वा राजन् विक्रयस्तावदेव सः । १४८०
 यद्यप्याचरितः कैश्चिन्नैष धर्मः सनातनः । अन्येषामपि दृश्यन्ते लोकतः सम्प्रवृत्तयः ।
 वश्यां कुमारीं बलतो ये तां समुपभुञ्जते । एते पापस्य कर्त्तारस्तमस्यन्धे च शेरते ।
 अन्योऽप्यथ न विक्रेयो मनुष्यः किं पुनः प्रजाः । अधर्ममूलैर्हि धनैस्तैर्न धर्मोऽथ कश्चन ।
 इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्वणि आनुशासनिके पर्वणि विवाहधर्मकथने पञ्चचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४५ ॥
 ॥ भीष्म उवाच ॥ प्राचेतसस्य वचनं कीर्त्तयन्ति पुराविदः । यस्या किञ्चिन्नाददते ज्ञातयो न स विक्रयः ।
 अर्हणं तत् कुमारीणामानृशंस्यतमञ्च तत् । सर्वञ्च प्रतिदेयं स्यात् कन्यायै तदशेषतः । १४८५
 पितृभिर्भातृभिश्चापि श्वशुरैरथ देवरैः । पूज्या भूषयितव्याश्च बज्जकल्याणमोसुभिः ।
 यदि वै स्त्री न रोचेत् पुमांसं न प्रमोदयेत् । अप्रमोदात् पुनः पुंसः प्रजनो न प्रवर्द्धते ।
 पूज्या लालयितव्याश्च स्त्रियो नित्यं जनाधिप । स्त्रियो यत्र च पूज्यन्ते रमन्ते तत्र देवताः ।
 अपूजिताश्च यत्रैताः सर्वास्तत्राफलाः क्रियाः । तदा चैतत् कुलं नास्ति यदा शोचन्ति यामयः ।
 यामोशप्तानि गेहानि निज्जतानीव हृत्यथा । नैव भान्ति न वर्द्धन्ते श्रिया हीनानि पार्थिव । १४९०
 स्त्रियः पुंसां परिददे मनुर्जिगमिषुर्दिवं । अबलाः स्वल्पकौपीनाः सुहृदः सत्यजिष्णवः ।
 ईर्ष्यवो मानकामाश्च चण्डा ह्यसुहृदो बुधाः । स्त्रियस्तु मानमर्हन्ति ता मानयत मानवाः ।
 स्त्रीप्रत्ययो हि वै धर्मो रतिभोगाश्च केवलाः । परिचर्या नमस्कारास्तदायत्ता भवन्तु वः ।
 उत्पादनमपत्यस्य जातस्य परिपालनं । प्रीत्यर्थं लोकयात्रायाः पश्यतस्त्रीनिबन्धनं ।
 संमन्यमानाश्चैता हि सर्वकार्याण्यवा स्यथ । विदेहराजदुहिता चात्र श्लोकमगायत । १४९५
 नास्ति यज्ञक्रिया काचिन्न आहुं नोपवासकं । धर्मः स्वभर्तृशुश्रूषा तया स्वर्गं जयन्त्युत ।
 पिता रक्षति कौमारे भर्त्ता रक्षति यौवने । पुत्राश्च स्थाविरे भवि न स्त्री स्वातन्त्र्यमर्हति ।
 श्रिय एताः स्त्रियो नाम सत्कार्या भूतिमिच्छता । पालिता निगृहीता च श्रीः स्त्री भवति भारत ।
 इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्वणि आनुशासनिके पर्वणि स्त्रीप्रशंसायां षट्चत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४६ ॥
 ॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ सर्वशास्त्रविधानज्ञ राजधर्मभृताम्बर । अतीव संशयच्छेत्ता भवान् वै प्रथितः वित्तैः ।
 कश्चित्तु संशयो मेऽस्ति तन्मे ब्रूहि पितामह । जातेऽस्मिन् संशये राजन् नान्यं पृच्छेम कश्चन । १५००
 यथा नरेण कर्त्तव्यं धर्ममार्गानुवर्त्तिना । एतत्सर्वं महाबाहो भवान् व्याख्यातुमर्हति ।
 चतस्रो विहिता भार्या ब्राह्मणस्य पितामह । ब्राह्मणी चत्त्रिया वैश्या शूद्रा च रतिमिच्छतः ।
 तत्र जातेषु पुत्रेषु सर्वासां कुरुसत्तम । आनुपूर्व्येण कस्तेषां पितृव्यं दायाद्यमर्हति ।
 केन वा किं ततो ह्यर्थं पितृवित्तात् पितामह । एतदिच्छामि कथितं विभागस्तेषु यः स्मृतः ।
 ॥ भीष्म उवाच ॥ ब्राह्मणः चत्त्रियो वैश्यस्तयो वर्णा द्विजातयः । एतेषु धर्मो विहितो ब्राह्मणस्य युधिष्ठिर । १५०५
 वैश्य्यादथ वा लोभात् कामादाऽपि परन्तप । ब्राह्मणस्य भवेत् शूद्रा न तु दृष्टान्ततः स्मृता ।